

CẦN BẬT CỦA BỘ NHẢY DÙNG ĐỂ LÀM GÌ?

Trong thế giới muôn màu của các loài côn trùng đang tồn tại trên hành tinh chúng ta, ít ai biết đến một nhóm côn trùng rất nhỏ bé sống ở đất.

Đó là nhóm bọ nhảy, tên khoa học là Collembola thuộc bộ Collembola. Chúng thuộc lớp côn trùng Insecta, lớp phụ không cánh Apterygota, được xếp vào nhóm côn trùng cổ và đã xuất hiện cách nay ít nhất 400 triệu năm (Hogue, 1993). Kích thước của loài côn trùng này rất nhỏ, khoảng 0,1-4mm và có nhiều hình dạng khác nhau.

Một điều thú vị ở loài bọ nhảy này là chúng có một cơ quan đặc trưng riêng biệt mà ở các loài côn trùng khác không có, đó là chiếc cần bật. Cơ quan này giúp bọ nhảy có thể nhảy, bật cơ thể đến những vị trí khác trong quá trình hoạt động, tìm kiếm đồng loại, thức ăn và đặc biệt là đào thoát khỏi kẻ thù ăn thịt.

Bình thường cần bật gắn vào một cơ quan nằm ngay đốt bụng thứ ba có tên gọi là khóa cần bật. Cơ quan này có nhiệm vụ tiết ra chất nhờn để bôi trơn cần bật, giữ và nhả cần bật.

Khi loài côn trùng này muốn di chuyển đến chỗ khác với một tốc độ nhanh hay khi có một tác động từ kẻ thù ăn thịt chúng thì hai cơ quan này tự động được tách rời và đẩy cơ thể của chúng đi xa, rất nhanh như được lập trình sẵn và rất khó cho các loài sinh vật khác ăn thịt. Ngoài ra, khi chúng ta quan sát một cá thể bọ nhảy, tác động vào nó, sẽ khó biết được chúng nhảy tới chỗ nào!

Mô tả hoạt động của cần bật - một loài thuộc họ Isotomidae (Ảnh: TTO)

ĐẶNG QUỐC QUÂN (Khoa sinh Trường ĐH Khoa học tự nhiên TP.HCM)